

OBIECT: Tematică și bibliografie pentru examenul de selecționare a preoților din structurile militare.

**TEMATICĂ ȘI BIBLIOGRAFIE PENTRU EXAMENUL DE SELECȚIONARE
A PREOȚILOR DIN STRUCTURILE MILITARE**

Examen scris:

1. Teologie Dogmatică și Morală Ortodoxă;
2. Istoria Bisericii Ortodoxe Române.

Examinare orală:

3. Pastorală și Misiologie;
4. Predică și Cateheză;
5. Practică Liturgică;
6. Legislația privind libertatea religioasă și statutul clerului ortodox militar.

1. Teologie Dogmatică și Morală Ortodoxă

1. Căile Revelației divine: Sfânta Scriptură și Sfânta Tradiție
2. Comuniunea treimică și reflectarea ei în creație și în viața socială
3. Omul, împăratul și preotul creației
4. Maica Domnului în evlavia creștinului ortodox
5. Libertatea și responsabilitatea persoanei
6. Păcatul și patimile – boli ale sufletului (Fenomenologia răului și a păcatului, Patimile, Aspecte ale patimilor în lumea contemporană: Acedia ca evadare din realitatea cotidiană: „cultura evadării” prin mass-media, Second Life etc.)
7. Pocăința și rolul duhovnicului în vindecarea duhovnicească
8. Cine este aproapele meu? Ajutorarea semenilor
9. Credința, nădejdea și iubirea milostivă: virtuți principale și necesare în viața soldatului
10. Sfânta Cruce: de la suferință la biruință
11. Puterea înnoitoare și sfințitoare a rugăciunii
12. Bioetică creștină: atitudinea creștină privind eutanasia, transplantul, transfuziile, clonarea etc.

Bibliografie:

- BRECK, John, *„Darul sacru al vieții. Tratat de bioetică”*, ed. Patmos, Cluj Napoca, 2001
- BUNGE, Gabriel, *„Akedia. Plictiseala și terapia ei după avva Evagrie Ponticul sau sufletul în luptă cu demorul amiezii”*, ed. Deisis, Sibiu, 1999
- Idem, *„Practica rugăciunii personale după tradiția Sfinților Părinți sau „comoara în vase de lut”*”, ed. Deisis, Sibiu, 1996.
- CRAINIC, Nichifor, *„Nostalgia Paradisului”*, ed. Moldova, 1996

- Idem, "Sfințenia - Împlinirea umanului", ed. Trinitas, 1993
- EVDOKIMOV, Paul, "Ortodoxia", E.I.B.M.B.O.R., 1996
- Idem, "Rugăciunea în Biserica de Răsărit", ed. Polirom, Iași, 1996
- HAUSHERR, Irene, "Paternitatea duhovnicească în Răsăritul creștin", ed. Deisis, Sibiu, 1999
- GHEORGHE, Virgiliu, "Efectele televiziunii asupra minții umane", ed. Evanghelistos, București, 2006.
- Idem, "Revrăjirea lumii sau de ce nu mai vrem să ne desprindem de televizor", București, ed. Prodomos, 2006.
- LARCHET, Jean-Claude, "Terapeutică bolilor spirituale", ed. Sophia, București, 2001.
- LEMENI, Daniel, "Tradiția paternității duhovnicești în spiritualitatea creștină răsăriteană. Un studiu asupra îndrumării spirituale în anticătatea creștină târzie", ed. Reîntregirea, Alba Iulia, 2012
- LOSSKY, Vladimir, "După chipul și asemănarea lui Dumnezeu", 1998
- Idem, "Teologia Mistică a Bisericii de Răsărit", ed. Anastasia, 1993
- MEYENDORF, John, "Teologia Bizantină", E.I.B.M.B.O.R., 1996
- NELLAS, Panayotis, "Omul-animal îndumnezeit", ed. Deisis, Sibiu, 1994
- POPOVICI, Justin – "Omul și Dumnezeu-Om", ed. Deisis, Sibiu, 1997
- SPIDLIK, Tomas, "Spiritualitatea Răsăritului creștin. II. Rugăciunea", ed. Deisis, Sibiu, 1998.
- STĂNILOAE, Dumitru, "Teologia Dogmatică Ortodoxă", vol. I-III, E.I.B.M.B.O.R., 1996-1997
- Idem, "Studii de Teologie Dogmatică Ortodoxă", ed. Mitropoliei Olteniei, 1990
- Idem, "Ascetică și Mistică", 1993, Cluj
- Idem, "Rugăciunea lui Iisus și experiența Duhului Sfânt", ed. Deisis, Sibiu, 1995.
- TEȘU, Ioan C., "Din iadul patimilor spre raiul virtuților", ed. Christiana, București, 2000.
- THUNBERG, Lars, "Omul și cosmosul în viziunea Sfântului Maxim Mărturisitorul", E.I.B.M.B.O.R., 1999
- VLACHOS, Mitropolit Hierotheos, "Psihoterapia ortodoxă. Știința Sfinților Părinți", ed. Învierea - Arhiepiscopia Timișoarei, 1998
- BASARAB, Mircea, „Autoritatea Sfintei Scripturi în Biserica Ortodoxă”, în Ort. 2/1980
- BRANIȘTE, Ene, „Cinstirea Maicii Domnului în cultul ortodox și formele ei de exprimare”, în rev. Ort. 1980, pp 521-533
- BRLA, Ion, „Scriptură și Tradiție”, în rev. S.T., nr. 5-6/1970
- Idem, „Starea de Rugăciune” în rev. Ort. 4/1983
- CHIALDA, Mircea, „Învățătura despre Sfânta Scriptură”, în rev. MMS., 4-6/1984
- CORNÎTESCU, Constantin, „Pacea după Sfânta Scriptură și scrierile Sfinților Părinți”, în rev. B.O.R., 11-12/1983
- CLEMENT, Olivier, „Ortodoxie, cultură, istorie”, rev. S.T. 4 - 6/1994
- CIOBOTEA, Dan Ilie, „Chemarea preoțească”, în rev. M.A. 1-2/1973
- Idem, „Iconografia ortodoxă - memoria vie a Bisericii”, în rev. Ort. 3/1989
- DURĂ, Nicolae, „Teologia icoanelor în lumina tradiției dogmatice și canonice ortodoxe”, în rev. Ort. 1/1982
- Idem, „Crucea în lumina tradiției dogmatice, canonice și liturgice a Bisericii Ortodoxe”, în rev. Ort.2/1982
- Idem, „Pravila Rugăciunii în lumina tradiției liturgice și canonice a Bisericii Ortodoxe”, în rev. Ort. 3/1983
- GALERIU, Constantin, „Preoția, taină și slujire în Biserică”, în rev. Ort. 4/1982

- Idem, „Înțelesurile Crucii”, în rev. Ort. 2/1982
- Idem, „Învățătura creștină despre Sfânta Cruce și cinstirea ei”, în rev. Ort., 1978
- Idem, „Maica Domnului, Povățuitoria”, în rev. Ort. 1980,
- Idem, „Taina Mărturisirii”, în rev. Ort. 3-4/1979
- MOLDOVAN, Ilie, „Preotul duhovnic și darul iertării păcatelor”, în rev. Ort. 4/1982
- Idem, „Sensul închinării creștinului în semnul Sfintei Crucii”, în rev. Ort. 2/1982
- Idem, „Învățătura Sfintei Scripturi despre Prea Curata Fecioară Maria și implicațiile ei religios-morale”, în rev. Ort. 1980,
- Idem, „Cunoașterea Sfintei Scripturi după învățătura ortodoxă”, în rev. Ort. 2/1980
- Idem, „Probleme actuale de bioetică în atenția teologilor contemporani”, în rev. M.A. 2/1986
- Idem, „Noțiunea de iertare”, în rev. Ort. 2/1974
- POPA, Gh. I., „Libertatea și responsabilitatea în spațiul iubirii creștine”, în rev. T.V., 1-3/1992
- STĂNILOAE, Dumitru, „Sfânta Cruce ca mijloc de sfințire și de binecuvântare și ca prilej de închinare”, în rev. Ort. 2/1982
- Idem, „Crucea în teologia și cultul Bisericii Ortodoxe”, în rev. Ort. 1975,
- Idem, „Maica Domnului în prologul Evangheliei după la Luca”, în rev. Ort. 1980,
- Idem, „Sfânta Tradiție”, în rev. Ort. 1/1964
- Idem, „Sfânta Scriptură și tradiția apostolică în mărturia Bisericii”, în rev. Ort. 2/1980
- Idem, „Taina Pocăinței ca fapt duhovnicesc”, în rev. Ort. 1/1972
- Idem, „Înnoirea și sfințirea credincioșilor în Taina Mărturisirii după învățătura Bisericii Ortodoxe”, în rev. Ort. 3/1986
- Idem, „Taina Euharistiei, izvor de viață spirituală în Ortodoxie”, în rev. Ort. 3-4/1979
- Idem, „Responsabilitatea creștină”, în rev. Ort. 1/1970

2. Istoria Bisericii Ortodoxe Române

1. Începuturile vieții creștine pe teritoriul României
2. Organizarea bisericească în Țara Românească, Moldova și Transilvania în secolele XIV – XV
3. Viața monahală în secolele XV-XVII
4. Activitatea pastorală și culturală a mitropoliților Varlaam și Dosoftei ai Moldovei în secolul al XVII-lea
5. Semnificația Sfântului Antim Ivireanul, mitropolit al Țării Românești pentru viața bisericească și cultura română la cumpăna secolelor XVII-XVIII
6. Clerici și mireni apărători ai Ortodoxiei în Transilvania în secolul al XVIII-lea
7. Activitatea bisericească, culturală și politică a mitropolitului Andrei Șaguna al Transilvaniei în secolul al XIX-lea
8. Autocefalia Bisericii Ortodoxe Române (1864, 1885) și semnificația acesteia din perspectiva relației Stat – Biserică
9. Biserica Ortodoxă Română în perioada interbelică
10. Biserica Ortodoxă Română în timpul regimului comunist

Bibliografie:

- „Autocefalia: libertate și demnitate”, ed. Basilica, București, 2010;
- „Autocefalie și responsabilitate”, ed. Basilica, București, 2010;

- „Autocefalie și comuniune”, ed. Basilica, București, 2010;
- CARAVIA, Paul, „Biserica în temnițată: România 1944-1989”, Institutul Național pentru studiul totalitarismului, București, 1998;
- CIOBANU, Ștefan, „Dosofoei, mitropolitul Moldovei și activitatea lui literară”, Iași, 1918;
- DINCA, Gheorghe, „Varlaam, Mitropolitul Moldovei”, Edit. Cartea Românească, 1940;
- DOBRESCU, Nicolae, „Întemeierea Mitropoliilor și a celor dintâi mănăstiri din țară”, București, 1906;
- DRAGOMIR, Silviu, „Istoria desrobirii religioase a românilor din Ardeal”, vol. I-II, Sibiu, 1920-1930;
- HITCHINS, Keith, „Conștiință națională și acțiune politică la românii din Transilvania 1700-1868”, Cluj – Napoca, 1987;
- Idem, „Ortodoxie și naționalitate. Andrei Șaguna și românii din Transilvania 1846-1873”, ed. Univers enciclopedic, București 1995;
- MANEA, Vasile, „Preoți ortodocși în închisorile comuniste”, ed. Patmos, 2000.
- NAZĂRU, Sebastian, „Martiriul Sfântului Antim Ivireanul: o nouă lectură a surselor istorice”, București, ed. Cuvântul Vieții, 2017;
- PĂCURARIU, Mircea, „Istoria Bisericii Ortodoxe Române”, București, ed. Basilica, 2013;
- Idem, „Cultura teologică românească”, București, ed. Basilica, 2011;
- Idem, „Cultura teologică românească”, București, ed. Basilica, 2011;
- POP, Augustin, „Viața Mitropolitului Varlaam al Moldovei”, în rev. „MMS”, nr. 10-12/1957;
- POPESCU, Emilian, „Comunitatea daco-romană. Procesul de formare a poporului român. Rolul creștinismului”, în rev. „Glasul Bisericii”, nr. 6-9/1980;
- Idem, „Creștinismul pe teritoriul României până în secolul al VII-lea în lumina noilor cercetări”, în rev. „Mitropolia Banatului”, nr. 4/1987;
- Idem, „Martiri și Sfinți în Dobrogea”, în rev. „Studii Teologice” 3/1989;
- Idem, „Viața și faptele lui Antim Ivireanul, mitropolitul Ungrovlahiei”, București, 1910;
- Mitropolitul SERAFIM, „Isihasmul. Tradiție și cultură românească”, ed. Anastasia, 1994;
- TULBURE, Gheorghe, „Mitropolitul Șaguna. Opera literară. Scrisori pastorale. Circulări școlare. Diverse”, Sibiu, 1938 ;

3. Pastorală Si Misiologie

1. Preotul – păstor de suflete pentru mântuire
2. Demnitatea, valoarea și importanța misiunii preoțești
3. Responsabilitatea preoției – greutățile și bucuriile ei
4. Importanța vieții duhovnicești și morale a preotului în pastorație
5. Cultul divin – mijloc de pastorație colectivă
6. Binefacerile Tainei Pocăinței și ale lucrării de părinte duhovnicesc
7. Pastorația în medii instituționale (armată și penitenciare)
8. Pelerinajele la locurile sfinte și la moaștele sfinților, prilej de pastorație și întărire a credinței
9. Durerea morții și pastorația persoanelor muribunde și a familiilor îndoliate

10. Cinstirea eroilor – momente de pastorație și comuniune socială

Bibliografie:

- ANDREI, Episcopul Alba Iuliei, "Spovedanie și comuniune", Alba Iulia, 1998.
- BUTURA, George, "Pastorația persoanelor private de libertate", teză de masterat, Facultatea de Teologie Ortodoxă Justinian Patriarhul a Universității din București, 2013.
- BRANIȘTE, pr. prof. dr. Enc., „Preoții Tăi, Doamne, se vor îmbrăca întru dreptate...” Studii de Teologie Pastorală, Predici și cuvântări, vol. IV, ed. Andreiana, Sibiu, 2014.
- DANIEL, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române, "Tubirea mai tare decât moartea. Înțelesul și folosul pomenirii morților", ed. Cuvântul Vieții, București, 2012.
- DANIEL, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române, "Călătorind cu Dumnezeu - înțelesul și folosul pelerinajului", ed. Basilica, București, 2008.
- FELEA, pr. Ilarion, "Pocăința. Studiu de documentare teologică și psihologică", ed. Scara, București, 2000.
- LARCHET, Jean Claude, "Terapeutică bolilor spirituale", traducere de Marinela Bojin, ed. Sophia, București, 2001.
- LARCHET, Jean Claude, „Sfârșit creștinesc vieții noastre, fără durere, neînfruntat, în pace...”, trad. de Marinela Bojin, ed. Basilica, București, 2012.
- NECULA, Nicolae, "Tradiție și înnoire în slujirea liturgică (I)", Editura Trinitas a Patriarhiei Române, București, 2014.
- NECULA, Nicolae, SAVA, Viorel, MIHAI, Marian, GAVRILĂ, Vasile, TUDOSE, Silviu, "Sfânta Spovedanie și Sfânta Împărtășanie. Întrebări și răspunsuri liturgice", ed. Trinitas, București, 2014.
- PLĂMĂDEALĂ, Mitropolit Antonie, "Preotul în biserică, în lume, acasă", Sibiu, 1996.
- TIMIADIS, Mitropolit Emilianos, "Preot, parohie, înnoire. Noțiuni și orientări pentru teologia și practica pastorală", traducere de Paul Bruszanowski, ed. Sophia, București, 2001.
- VINTILESCU, Petre, "Preotul în fața chemării sale de păstor al sufletelor", București, 1934; Editura Mitropoliei Olteniei, Craiova, 2002.
- VINTILESCU, Petre, "Spovedania și duhovnicia", Alba Iulia, 1995.

4. Predică și Cateheză

a. Elaborarea și susținerea unei predici cu una din următoarele teme:

1. Predică la depunerea jurământului militar
2. Predică la sfințirea drapelului militar
3. Predică la Înălțarea Domnului - Ziua Eroilor
4. Predică la Ziua Națională - 1 Decembrie
5. Predică la ziua unui Sfânt Militar: Sfântul Mare Mucenic Gheorghe (23 Aprilie); Sfântul Mare Mucenic Dimitrie (25 Octombrie); Sfântul Mare Mucenic Teodor Tiron (17 Februarie); Sfântul Mucenic Teodor Stratilat (8 Februarie); Sfântul Corneliu Sutașul (13 Septembrie); Sfântul Sfințit Mucenic Elefterie (15 Decembrie)
6. Predică la ziua unui Sfânt român;
7. Predică la ziua Sfinților Români

8. Predică la ziua patronului categoriilor de forte armate: Sfântul Mare Mucenic Gheorghe, ocrotitorul trupelor de uscat; Sfântul Prooroc Ilie, ocrotitorul aviației; Maica Domnului, ocrotitoarea marinei militare
9. Predică la deschiderea /închiderea cursurilor anului școlar într-o instituție de învățământ militar
10. Predică la sfințirea unui locaș de cult
11. Predică la vizita Chiriarhului
12. Predică la înmormântarea unui militar
13. Predică la pomenirea Eroilor martiri ai Revoluției din Decembrie

h. Elaborarea și susținerea unei cateheze cu una din următoarele teme:

1. Despre semnificația drapelului militar
2. Despre sensul și importanța jurământului militar
3. Despre curajul și eroismul Sfinților
4. Despre cinstita eroilor
5. Despre Sfânta Liturghie
6. Despre Sfânta Taina a Spovedaniei
7. Despre Sfânta Taina a Împărtășaniei
8. Despre valoarea familiei
9. Despre Patrie și patriotism din punct de vedere creștin
10. Despre datoria apărării vieții
11. Despre iubire, solidaritate, caritate și filantropie creștină

5. Practică Liturgică

1. Vecerniile cu rânduială specială din timpul anului bisericesc
2. Utreniile cu rânduială specială din timpul anului bisericesc
3. Tainele de inițiere creștină (Botezul, Mirungerea și Euharistia)
4. Taina Sfintei Cununii
5. Taina Sfântului Maslu și îngrijirea bolnavilor
6. Liturghia Cuvântului: istoric, rânduială și semnificație
7. Liturghia credincioșilor: istoric, rânduială și semnificație
8. Postul în viața Bisericii Ortodoxe
9. Ierurgiile și rânduielele tradiționale în legătură cu sfârșitul omului și cu grija pentru cei adormiți
10. Slujba Tedeumului

Bibliografie:

- BRANIȘTE, Ene, *"Liturgica generală"*, vol. I și II, ed. Basilica, București, 2015.
- BRANIȘTE, Ene, *"Liturgica specială"*, ed. Basilica, București, 2016.
- BUCHIU, Ștefan și PESTROIU, David (coordonatori), *"Taina Sfântului Maslu și îngrijirea bolnavilor"*, ed. Cuvântul Vieții, București, 2012.

- DANIEL, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române, "Foame și sete după Dumnezeu – înțelesul și folosul postului", ed. Basilica, București, 2010.
- FOUNDOULIS, Ioannis, "Dialoguri liturgice. Răspunsuri la probleme liturgice", vol. I V, ed. Bizantină, București, 2008.
- MATEOS, Juan S.J., "Celebrarea Cuvântului în Liturghia bizantină", trad. de Cezar Login, ed. Renașterea, Cluj-Napoca, 2014.
- NECULA, Nicolae, "Tradiție și înnoire în slujirea liturgică (I)", ed. Trinitas, București, 2014.
- SCHMEMANN, Alexander, "Postul cel Mare", ed. Doris, 1998,
- SCHMEMANN, Alexander, „Din apă și din duh: un studiu liturgic al Botezului”, ed. Sofia, București, 2009.
- STĂNILOAE, Dumitru, "Spiritualitate și comuniune în Liturghia Ortodoxă", E.I.B.M.B.O.R, București, 2004.
- STREZA, Mitropolit Laurențiu, "Tainele de inițiere creștină în Bisericile Răsăritene", ed. Trinitas, Iași, 2002.
- TUDOSE, Silviu, NECULA, Nicolae, MIHAI, Marian, "Sfântul Botez și Sfânta Comunie azi", ed. Cuvântul vieții, București, 2011.
- TUDOSE, Silviu, NECULA, Nicolae, MIHAI, Marian, "Taina Sfântului Maslu", ed. Cuvântul vieții, București, 2012.
- VINTILESCU, Petre, "Liturghierul explicat", E.I.B.M.B.O.R, București, 1998.

6. Legislația privind libertatea religioasă și statutul clerului ortodox militar:

1. Regimul juridic al libertății religioase în România
2. Cultele recunoscute și asociațiile religioase din România
3. Organizarea actuală a Bisericii Ortodoxe Române
4. Statutul clerului militar
5. Disciplina clerului din Biserica Ortodoxă Română

Bibliografie:

- *Legea nr. 489/2006 privind libertatea religioasă și regimul juridic al cultelor;*
- *Statutul pentru organizarea și funcționarea Bisericii Ortodoxe Române;*
- *Regulamentul autorităților canonice disciplinare și al instanțelor de judecată ale Bisericii Ortodoxe Române;*
- *Legea nr. 198/2000 privind organizarea clerului militar publicată în Monitorul Oficial nr. 561/13.11.2000;*
- *Ordinul Ministrului Apărării Naționale nr. M2/2014 pentru aprobarea regulamentului privind asistența religioasă în Armata României publicat în Monitorul Oficial nr. 43 partea I din 20.01.2014;*
- GRIGORIȚĂ, George, *Legea 489/2006 și Biserica Ortodoxă Română*, în ST 2007, nr. 2.
- SECRETARIATUL DE STAT PENTRU CULTE, *Statul și cultele religioase*, ed. Litera, București, 2014.